

Til: Ekspertutvalget om klimatilpasning
Dato: 19.12.2025
Fra: Elin Spjelkavik, leder oppgjør skade, Storebrand Forsikring
Margrethe Assev, bærekraftsdirektør, Storebrand

Statens ansvar for klimatilpasning og forebygging

Klimatilpasning er et nødvendig supplement til utslippskutt. Selv med ambisiøse klimamål vil ekstremvær fortsette å påføre samfunnet betydelige skader.

1. Hvordan vil framtidige klimaendringer påvirke skadeforsikringsbransjens ansvars- og interesseområde?

Skadeforsikringsbransjen erfarer allerede konsekvensene av klimaendringer gjennom en markant økning i antall og omfang av værrelaterte skader. Ekstremvær med nedbør, flom, ras, og kraftig vind rammer oftere, kraftigere enn tidligere og på nye steder. Spesielt styrtregn i tettbygd strøk er dyrt for forsikring – og for kundene våre.

Dette medfører økt risiko for tap av eiendom, eiendeler og verdier, for innbyggere og bedrifter. Videre gir det betydelige samfunnsøkonomiske kostnader og belastning for lokalsamfunn. Med mer ekstremvær i sikte vil kostnadene fortsette å øke. Forsikringsordningene håndterer i stor grad konsekvensene i dag, men kan ikke fremover kompensere for manglende forebygging og utilstrekkelig klimatilpasning. Erfaringene fra de siste årene viser at forebygging er samfunnsøkonomisk lønnsomt. Likevel har bevilgningene til klimatilpasning over tid ligget betydelig lavere enn de dokumenterte skadeutbetalingene.

Stadige nye værrekorder og uvær som slår til i andre former enn vi er vant til, illustrerer tydelig at dette ikke er enkeltstående hendelser. Endringene krever systematisk tilnærming og kunnskapsbaserte, godt koordinerte tiltak. Klima i Norge-rapporten understreker denne utviklingen. Det samme gjør World Economic Forums Global Risk Report 2025, som konkluderer med at ekstremværehendelser utgjør den aller største risikoen for samfunnet, de neste ti årene. Utviklingen fører også med seg dilemmaer. Når forsikring får mer data og dermed kunnskap om risikoen som er knyttet til hjemmene våre, vil prisene på forsikring kunne variere voldsomt mellom ulike bygg. I enkelte områder kan det bli så dyrt å forsikre eiendom at ikke alle har råd til å gjøre det. Dette strider mot den kollektive tankegangen som er fundamental i forsikring.

2. Hvorfor oppstår disse konsekvensene – og hvilke hindringer finnes for klimatilpasning?

Konsekvensene skyldes både klimaendringer og manglende tilpasning av samfunnet til et nytt risikobilde. Infrastruktur er i stor grad planlagt og dimensjonert for historiske klimaforhold. Når vi i tillegg bygger ned natur og fortetter svekkes evne til å håndtere nedbør. Heller ikke alle avgjørelser som tas i dag, for eksempel i planprosesser i kommunene, tar i tilstrekkelig grad hensyn til risikoer som følger klimaendringer.

En sentral hindring for effektiv klimatilpasning er at ansvaret i dag er fragmentert over en rekke departement og forvaltningsnivåer, mens finansiering og virkemidler i for stor grad er overlatt til kommunene. Kommunene forventes å gjennomføre tiltak, men mangler både økonomiske rammer, kompetanse, tilstrekkelig kunnskap og forutsigbarhet.

På samfunnsnivå vet vi at gode klimatilpasningstiltak er lønnsomme. Men reduksjon i utgifter tilfaller i mindre grad kommunene, selv om det er de som må ta regningen for tiltakene. Dermed mangler kommunene insentiver til prioritering av klimatilpasning. Nyten opplever mest hos innbyggerne og lokalt næringsliv – og deres forsikringsselskaper – som med gode tilpasningstiltak kunne fått en mindre byrde fra klimaskader.

Over tid har forebyggende klimatilpasning vært systematisk underfinansiert. Dette har ført til at samfunnet i praksis prioriterer reparasjon etter skade fremfor risikoreduksjon i forkant. Det blir som regel alltid dyrere. Beregninger, blant annet fra Menon Economics, viser at vi kan spare opptil fem fremtidige kroner, per krone brukt på treffsikre klimatilpasningstiltak.

3. Hvilke tiltak og endringer er viktigst for å tilpasse samfunnet til framtidige klimaendringer?

Skadeforsikringsbransjen mener at staten må ta et tydeligere og mer helhetlig ansvar for klimatilpasning. Den viktigste endringen er at klimatilpasning gjennomgående må vektlegges mer i samfunnsplanlegging og -utvikling. Klimatilpasning må i større grad behandles som en nasjonal infrastruktur- og sikkerhetsoppgave, ikke som et lokalt tilleggstiltak.

For å få til dette kreves en rekke tiltak, inkludert:

- En betydelig styrking av statlige bevilgninger til klimatilpasning
- Øremerkede midler til kommunene for faktiske sikringstiltak
- Tydeligere statlig styring av prioriteringer, basert på risiko og samfunnsøkonomisk nytte
- Samarbeid mellom kommuner og faginstanser
- Strengere praksis for bygging og gjenoppbygging i utsatte områder
- Finansiering av DSBs kunnskapsbank

Forsikringsbransjen besitter omfattende data om værrelaterte skader, og ønsker å bidra til kunnskapsgrunnlaget som er nødvendig for å prioritere de mest effektive klimatilpasningstiltakene. Næringen har bidratt gjennom DSBs Kunnskapsbank, som i dag ikke har finansiering. I tillegg jobber flere aktører med å utvikle modeller og metoder, ved hjelp av kunstig intelligens, for å predikere hvor vann vil gjøre skade i fremtiden.